

"עשה תורתך קבע" – על שגרה בזמן מלחמה

הקדמה למורה

השנה האחרונה הייתה מאתגרת לכולם, גם למורים וגם לתלמידים. המלחמה מביאה איתה כאוס, חוסר אונים וחוסר ידיעה, והיא משפיעה על שגרת היומיום בשינויים כאלו ואחרים, גם בחרדה מפני האפשרות לשינוי וכמובן מכבידה נפשית. במהלך זמן המלחמה התלמידים חיים במציאות כפולה, הדי המלחמה מעליהם ובמקביל ישנו הניסיון להיאחז בשגרת היומיום. אל מול המלחמה והנוכחות המוגברת שלה בחיי התלמידים, השגרה יכולה להיראות חסרת חשיבות ומיותרת. בשיעור זה נכיר את יתרונותיה וחסרונותיה של השגרה, נביט בה מזוויות שונות, ונדון יחד בחשיבות שלה דווקא בזמן של מלחמה.

שלב א – פתיחה

משחק – כל תלמיד מקבל מספר פתקים וכותב על כל פתק דבר אחד שהוא עושה באופן קבוע כל יום. אוספים את הפתקים, ומתנדבים מהכיתה מוציאים פתק ומשחקים 'טאבו': הם צריכים לתאר את הפעולה היומיומית בלי להגיד מה היא, ושאר הכיתה צריכה לנחש על מה הם מדברים.

- המטרה היא לעורר את תשומת הלב לכמות הדברים השגרתיים שיש לכל אחד ביום יום

שלב ב – הסכנות בשגרה

נלמד יחד בכיתה את המקורות הבאים (לפי רמת הכיתה אפשר לבחור רק את דברי המשנה)
משנה אבות ב' י"ג: רבי שמעון אומר: הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה; וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר: "כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ורחם על הרעה."

- למה צריך להימנע מתפילת קבע?
- מה הסכנות בעשיית התפילה כקבע?

פירוש רבי עובדיה מברטנורא: קבע, כאדם שקבוע לו לקרוא פרק אחד פרשה אחת, שאומר אותה בקריאה בעלמא, ואינו אומרה בלשון תחנונים כאדם שמבקש רחמים:
פירוש תפארת ישראל: להתפלל רק כפי שהדברים מסודרים וקבועים, בחשבך מפני כי כן חובתך.

- מה ההבדל בין דברי רבי עובדיה מברטנורא לדברי תפארת ישראל?
- מה אפשר ללמוד מהדברים של שני הפרשנים על הסכנות שבשגרה?

סיזיפוס, על פי האודיסיאה (11):

גם את-סיזיפוס ראייתי בעצור ענוויו הגדולים:
גולל בשפתיים פפותיו אבן המדות הגדולה.
והיה בגללו האבן, נאחז בנדיו וברגליו,
עד פני הרמה וביאנה, כבר יאמר לגולל אל-עבר

שיא אותו הָר, וְהַפֶּחַח הַגָּדוֹל הוּא יְהַפְכֶנָּה.

שׁוֹב תִּתְגַּוֵּל הָאָבִן זֶה הַנּוֹכֵחַ לְשִׁדָּה.

שׁוֹב יִסְעֶנָּה מִמְקוֹמָהּ מִתְמַתַּח מְלֵא אָרְכוֹ, אֲבָרִיו

יָזְלוּ שְׁפַעַת זָעָה, וְאָבָק יִכְסֶּה אֶת-רֵאשׁוֹ.

- מה המשל ומה הנמשל בסיפור? מה דעתו של המחבר על השגרה?
- האם זו תחושה מוכרת לתלמידים?
- האם יש זמנים שבהם השגרה יותר קשה מזמנים אחרים?

שלב ב – חשיבותה של הקביעות

אלבר קאמי, המיתוס של סזיפוס: "מחוץ לזה הריהו רואה את עצמו כאדון ימיו. ברגע עדין זה, כשאדם פונה אל חייו, סזיפוס, החוזר אל הסלע שלו, מתבונן בסדרת הפעולות נטולות-הקשר שנעשו גורלו, נצרו על ידיו, נצטרפו יחדיו לעיני זכרונו, וייחתמו עד מהרה על ידי מותו. וכך, משוכנע במקור האנושי לגמרי של כל מה שהנו אנושי, עיוור הרוצה לראות ויודע כי אין קץ ללילה, הוא נמצא תמיד בתנועה. הסלע מוסיף להתגלגל... עצם המאבק על הפסגות די בו כדי למלא לבו של אדם. עלינו לתאר לעצמנו את סזיפוס מאושר". (עמ' 126)

- למה לדעת אלבר קאמי, המשל של סזיפוס הוא דווקא משל מעודד?
- איך צריך האדם להתבונן על שגרת יומו?

כתוב על הלוח את המושג "לקבוע עתים לתורה" ונשאל:

- מה משמעות המושג?
- למה חשוב לקבוע עתים לתורה?

תפארת ישראל ו' י (על מצוות שילוח הקן): וכך, מה שפירש הרב ז"ל שטעם המצווה לקבוע בנו הטוב שלא נתאכזר, וכל המצות הם לקבוע בנו מדות טובות, וזהו ענין המצות, גם כן אינו עולה.

- מה אפשר ללמוד מדברי תפארת ישראל על חשיבותה של הקביעות?
- מה הקביעות נותנת לנו?

האזנה לשיר + מילים (מוקרנות על הלוח או מחולקות לתלמידים בכיתה):

לחיי השגרה – יגאל בשן

לחבק את השיגרה כשהיא באה

לחבק אותה חזק

לא לתת לה לעזוב

יש בקול שלה גוונים כמו בגיטרה

כל אקורד שבא איתה עושה לנו רק טוב

לחיי אותה שיגרה שמתנגנת
לחיי אותם שירים שעדיין נכתבים
לחיי אותה שיגרה שממכרת
לחיי הרגעים שמתפייסים עם החיים.

שיגרתי היקרה את שוב נוסעת
רק תקחי אותי איתך לאן שלא תלכי
מלחמה כמעט שלום את שוב בורחת
תישארי אני מוכן לשיר לך קול שני
לחיי אותה שיגרה...

- מה הערך של השגרה לפי יגאל בשן?
- איזה יתרונות יש לדעתכם לשגרה?

שלב ד' – זמני מלחמה וסיכום

צפייה בסרטון של אדמירל וויליאם מקריוון מצבא ארה"ב (שהיה ראש יחידת אריות הים הסודית).

<https://www.youtube.com/watch?v=jotyCLV-btI>

- מה החשיבות של הקביעות בתוך זמן של כאוס ומלחמה?
- האם לדעתכם שגרה בזמן מלחמה דומה לתפילה, שבה השגרה היא לא דבר טוב?
- מה יכול להיות הכוח של השגרה דווקא בזמן מלחמה?

נסיים בסבב שיתוף אישי: התלמידים יכולים לספר אם הייתה להם שגרה בחודשי המלחמה הארוכים ואיך זה השפיע עליהם, או לחלופין הם יכולים להציע רעיונות ודרכים לייצר שגרה.